

นิพนธ์ต้นฉบับ

พฤติกรรมการอนุรักษ์ของเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
และสิ่งแวดล้อมในอุทยานแห่งชาติ : กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน

**Conservation Behavior of Youths Participating in a Natural Resource and
Environmental Conservation Camp in a National Park:
A Case Study of Kaengkrachan National Park**

สุวคนธ์ ภาคีไวย

Suwakhon Phakeewai

นภวรรณ ฐานะกาญจน์ พงษ์เขียว

Noppawan Tanakanjana Phongkhiao

สันต์ เกตุปราณีต

San Kaitpraneet

คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จตุจักร กรุงเทพฯ 10900

Faculty of Forestry, Kasetsart University, Chatuchak, Bangkok 10900, Thailand

E-mail: aumi_69@hotmail.com

รับต้นฉบับ 26 เมษายน 2553

รับลงพิมพ์ 17 มิถุนายน 2553

ABSTRACT

The objectives of this research were to study the conservation behavior of youths participating in a natural resource and environmental conservation camp in Kaengkrachan National Park and to determine the factors affecting their behavior. A questionnaire was used to collect data from 350 high school students while they were participating in the park's conservation camps. Descriptive statistics, correlation analysis and multiple regression analysis were used to analyze the survey data. Multiple regression analysis indicated that only six factors influenced conservation behavior in the camp, including knowledge on conservation, value placed on natural resources and the environment, and pride in showing conservation behavior, and they accounted for 39.60% of the variance in the behavior ($F = 8.941$; $p\text{-value} = 0.001$; $r^2 = 0.396$). The same analysis indicated only three factors influenced conservation behavior in their everyday life—namely, the need to reduce global warming, experience in participating in conservation activity within school, and age, and these accounted for 18.10% of the variance in the behavior ($F = 3.009$; $p\text{-value} = 0.001$; $r^2 = 0.181$).

Keywords: conservation behavior, youth, natural resource and environmental conservation camp, Kaengkrachan National Park

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการอนุรักษ์และปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์ของเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน โดย

เก็บข้อมูลจากเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์จำนวน 350 คน ด้วยแบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการอนุรักษ์ขณะเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ 6 ปัจจัย ได้แก่ ความรู้ด้านการอนุรักษ์ แรงจูงใจภายในด้านการคิดว่าทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญ และมีความรู้สึกภาคภูมิใจเมื่อได้แสดงพฤติกรรมการอนุรักษ์ เป็นต้น โดยก่อให้เกิดความผันแปรในพฤติกรรมประมาณร้อยละ 39.6 ($F = 8.941$; $p\text{-value} = 0.001$; $r^2 = 0.396$) และปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการอนุรักษ์ในชีวิตประจำวันมี 3 ปัจจัย ได้แก่ แรงจูงใจภายในด้านความต้องการช่วยลดภาวะโลกร้อน ประสบการณ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ของโรงเรียน และอายุ โดยก่อให้เกิดความผันแปรในพฤติกรรมประมาณร้อยละ 18.1 ($F = 3.009$; $p\text{-value} = 0.001$; $r^2 = 0.181$)

คำสำคัญ: พฤติกรรมการอนุรักษ์ เยาวชน ค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อุทยานแห่งชาติ แก่งกระจาน

คำนำ

ในอดีตทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยมีอยู่อย่างสมบูรณ์ สามารถตอบสนองความต้องการทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อประชากรซึ่งมีจำนวนไม่มากนักได้อย่างพอเพียง แต่เมื่อจำนวนประชากรเพิ่มขึ้น ความต้องการบริโภคทรัพยากรธรรมชาติจึงเพิ่มขึ้นด้วย การขยายตัวทางเศรษฐกิจและความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีก็เป็นสองสาเหตุที่ส่งผลกระทบต่อคนในสังคมมีการบริโภคเกินความจำเป็น มีการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้กันมากขึ้นอย่างรวดเร็ว เกินกว่าที่พลังความสมดุลของธรรมชาติจะรับได้ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ทุกภาคส่วนต้องกระทำและธำรงค้ำให้มี การดำเนินการอย่างต่อเนื่อง การปลูกฝังให้ประชาชนตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน และการสร้างความสำนึกให้ประชาชนช่วยกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เกิดความยั่งยืนเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะเยาวชนซึ่งเป็นอนาคตของชาติที่จะช่วยพัฒนาประเทศต่อไปในภายภาคหน้า ควรมีการปลูกฝังตั้งแต่วัยเด็กให้มีจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ (เรืองไกร, 2534) ซึ่งกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมก็เป็นกิจกรรมหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาจิตสำนึกและส่งเสริม

พฤติกรรมการอนุรักษ์ที่ต้องให้แก่เยาวชนได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตามวิจัยที่บ่งชี้ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ของเยาวชนยังมีอยู่น้อยมาก การศึกษาเพื่อให้ได้คำตอบในส่วนนี้จึงมีความจำเป็น โดยผู้วิจัยเลือกอุทยานแห่งชาติแก่งกระจานเป็นพื้นที่ตัวอย่างในการศึกษา เนื่องจากเป็นอุทยานแห่งชาติที่มีทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสำคัญและหายาก ทั้งยังมีความหลากหลายทางชีวภาพสูง เหมาะแก่การเป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ และจัดกิจกรรมนันทนาการต่างๆ จึงเป็นอุทยานแห่งชาติที่ได้รับความนิยมจากสถาบันการศึกษา และหน่วยงานต่างๆ เข้ามาจัดกิจกรรมค่ายเยาวชนอยู่ตลอดทั้งปี โดยทางอุทยานแห่งชาติมีเจ้าหน้าที่ดูแลในส่วนนี้โดยเฉพาะ และมีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ที่พัก สุขา ลานกิจกรรม และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ไว้รองรับกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างพอเพียง (ฉลาด, 2547)

ในการวิจัยครั้งนี้กำหนดวัตถุประสงค์ในการศึกษาไว้ 2 ข้อ คือ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการอนุรักษ์ของเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน และ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์ของเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน โดยผู้วิจัยได้กำหนด

สมมติฐานการวิจัยไว้ดังนี้ คือ อายุ ผลการเรียน แรงจูงใจ ภายใน ประสบการณ์ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ ความรู้ด้านการอนุรักษ์ การเป็นสมาชิกชมรมอนุรักษ์ การเปิดรับข่าวสารด้านการอนุรักษ์ การได้รับการสนับสนุนจากคนแวดล้อม บรรยายภายในโรงเรียน และ บรรยายภายในแหล่งที่ไปเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ ส่งผลต่อ พฤติกรรมการอนุรักษ์ขณะเข้าร่วมกิจกรรม ค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่และพฤติกรรมการอนุรักษ์ในชีวิตประจำวันของเยาวชน

อุปกรณ์และวิธีการ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้อุปกรณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) แบบสอบถามที่สร้างจากแนวคิด ทฤษฎี และวัตถุประสงค์การวิจัย และ 2) โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยสรุปได้ ดังนี้ 1) การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิโดยศึกษาข้อมูลพื้นฐานและกิจกรรมเข้าค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของอุทยานแห่งชาติเพื่อคัดเลือกพื้นที่ศึกษาให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการศึกษา รวบรวมแนวคิดและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเข้าค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเยาวชน แนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ พฤติกรรมการอนุรักษ์ของเยาวชน เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดและสร้างเครื่องมือ 2) การเก็บข้อมูลปฐมภูมิ ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับประชากรที่ต้องการศึกษา และช่วงเวลาที่มิจิจกรรมเข้าค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประชากรที่ทำการศึกษา คือ เยาวชนที่ไปเข้าร่วมกิจกรรมเข้าค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน ใช้จำนวนเยาวชนเฉลี่ยที่เข้าร่วมกิจกรรมในปีงบประมาณ พ.ศ. 2550-2551 ที่ทางอุทยานแห่งชาติจัดเก็บรวบรวมไว้ ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 2,576 คน มากำหนดขนาดตัวอย่าง ใช้การสุ่มแบบทั่วไป โดยหาขนาดตัวอย่างตามสูตร Yamane

(1973) ได้ขนาดตัวอย่าง 350 ตัวอย่าง ทำการสำรวจกลุ่มตัวอย่างระหว่างเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2552 ถึงเดือนมกราคม พ.ศ. 2553 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมเข้าค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ณ อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน พร้อมทั้งการสังเกตพฤติกรรม การอนุรักษ์เยาวชนขณะประกอบกิจกรรมและบันทึกข้อมูลเพื่อนำมาประกอบการอธิบาย นำแบบสอบถามที่ตรวจสอบความสมบูรณ์ของคำตอบแล้วมาวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS โดยในการวิเคราะห์ข้อมูลนั้นใช้วิธีการทางสถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปร และการวิเคราะห์ถดถอยพหุ (multiple regression analysis) เพื่อทดสอบความเกี่ยวข้องของตัวแปร โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติไว้ที่ระดับ 0.05 (พวงรัตน์, 2540)

ผลและวิจารณ์

ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคลของเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

จากการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคลของเยาวชนจำนวนทั้งสิ้น 350 คน พบว่าเป็นเพศหญิง 253 คน และเพศชาย 94 คน คิดเป็นร้อยละ 72.90 และ 27.10 ตามลำดับ มีอายุเฉลี่ย 15 ปี 9 เดือน ($SD = 1.60$) ส่วนใหญ่ศึกษาอยู่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 รองลงมาคือระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และ 5 คิดเป็นร้อยละ 30.90, 23.10 และ 22.50 ตามลำดับ ผลการเรียนเฉลี่ยของเยาวชนมีค่าเท่ากับ 3.08 ($SD = 0.03$) เยาวชนมีการเปิดรับข่าวสารด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมผ่านสื่อโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมาคือ รับข่าวสารจากครู/อาจารย์ คิดเป็นร้อยละ 85.10 และ 68.30 ตามลำดับ ได้รับการสนับสนุนเกี่ยวกับการอนุรักษ์จากครู/

อาจารย์มากที่สุด รองลงมาเป็นพ่อแม่/ผู้ปกครอง คิดเป็นร้อยละ 84.30 และ 56.90 ตามลำดับ และสนับสนุนโดยการชักชวนให้มาเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 21.10 เยาวชนที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรมอนุรักษ์ของโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 33.40 โดยเข้าร่วมชมรมห้องพันธุ์ไม้มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 11.70 และเข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรมอนุรักษ์ของหน่วยงานต่างๆ คิดเป็นร้อยละ 15.40 โดยเข้าร่วมชมรมป่า นา เล ของหน่วยงานองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี และชมรมอนุรักษ์แม่น้ำเพชรบุรีของหน่วยงานจังหวัดเพชรบุรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 16.50 เยาวชนที่มีประสบการณ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ของโรงเรียนคิดเป็นร้อยละ 60.60 โดยเข้าร่วมกิจกรรมปลูกต้นไม้มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 31.10 และมีประสบการณ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ของหน่วยงานต่างๆ คิดเป็นร้อยละ 17.40 โดยเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 24.00

ในการเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ณ อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน ในครั้งนี้ส่วนใหญ่เยาวชนมีแรงจูงใจภายใน ซึ่งวัดจากค่าเฉลี่ยความสำคัญของเหตุผลการเข้าร่วมกิจกรรม โดยเยาวชนที่คิดว่าทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.72 ($SD = 0.54$) รองลงมาคือ ความต้องการช่วยเหลือโลกอื่น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 ($SD = 0.63$) และมีความรู้สึกลึกซึ้งภูมิใจเมื่อได้แสดงพฤติกรรมอนุรักษ์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 ($SD = 0.65$)

บรรยากาศในโรงเรียนที่เป็นจริงตามความรู้สึกของเยาวชน เห็นว่า บริเวณอาคารเรียนมีการปลูกต้นไม้และมีการจัดสิ่งแวดล้อมที่สวยงาม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 ($SD = 0.68$) รองลงมาคือ อาจารย์มีกิจกรรมที่ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนกระตือรือร้นที่จะแสดงพฤติกรรมอนุรักษ์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17

($SD = 0.69$) และอาจารย์มีส่วนร่วมกับนักเรียนในการทำกิจกรรมการอนุรักษ์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 ($SD = 0.67$)

บรรยากาศในแหล่งที่เยาวชนไปเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นจริงตามความรู้สึกของเยาวชน เห็นว่า บริเวณโดยรอบมีการปลูกต้นไม้ตกแต่งทัศนียภาพที่สวยงาม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.49 ($SD = 0.58$) รองลงมาคือ เจ้าหน้าที่มีกิจกรรมที่ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นที่จะแสดงพฤติกรรมอนุรักษ์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34 ($SD = 0.71$) และในพื้นที่มีการส่งเสริมกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ให้กับเยาวชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 ($SD = 0.68$)

เมื่อพิจารณาถึงความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเยาวชน แยกเป็นรายชื่อ พบว่า ข้อที่ตอบถูกมากที่สุด คือ ป่าไม้เป็นทรัพยากรที่ใช้แล้วหมดไปแต่สามารถสร้างทดแทนได้ รองลงมา คือ การเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม และพฤติกรรมของมนุษย์เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมในทางอ้อม คิดเป็นร้อยละ 90.30, 88.30 และ 79.10 ตามลำดับ การอนุรักษ์ หมายถึง การเก็บรักษาทรัพยากรเพื่อให้อยู่อย่างยั่งยืนถึงคนรุ่นลูกหลานเป็นข้อที่เยาวชนตอบผิดมากที่สุด ซึ่งเป็นความหมายที่ผิดแต่เยาวชนส่วนใหญ่ตอบว่าถูก โดยความหมายของการอนุรักษ์ที่ถูกต้อง คือ การใช้ประโยชน์อย่างมีเหตุผลและมีการสร้างสรรค์ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนสูงสุด รองลงมาคือ การริเริ่มคิดเป็นการนำทรัพยากรที่ใช้แล้วมาดัดแปลงเพื่อใช้ประโยชน์ใหม่และการเผาหญ้าหรือต้นไม้จะทำให้เกิดก๊าซคาร์บอนมอนนอกไซด์ ซึ่งทั้งสองข้อเป็นข้อความที่ผิดแต่เยาวชนตอบว่าถูก คิดเป็นร้อยละ 94.90, 93.70 และ 88.30 ตามลำดับ โดยเยาวชนส่วนใหญ่มีระดับความรู้โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 76.90 โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 12.01 คะแนน ($SD = 3.11$) จากคะแนนเต็ม 25.00 คะแนน

พฤติกรรมการอนุรักษ์ของเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน

ผลการศึกษาพฤติกรรมการอนุรักษ์ของเยาวชนขณะเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่า พฤติกรรมการอนุรักษ์ทางบวกของเยาวชนขณะเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ทิ้งขยะลงในถังขยะหรือที่ที่จัดไว้ให้มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.75 (SD = 0.45) รองลงมา คือ ปิดไฟในที่พักแรมทุกครั้งหลังจากการใช้งานเสร็จ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.62 (SD = 0.54) และถอดปลั๊กเครื่องใช้ไฟฟ้าทุกครั้งหลังจากใช้งานเสร็จ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.48 (SD = 0.57) และพฤติกรรมการอนุรักษ์ทางบวกของเยาวชนขณะเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ แนะนำและตักเตือนผู้ที่มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมและไม่เป็นการอนุรักษ์ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.13 (SD = 0.56)

พฤติกรรมการอนุรักษ์ทางลบของเยาวชนขณะเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ใช้เหยื่อเช่น อาหาร ล่อสัตว์ให้เข้ามาใกล้มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.61 (SD = 0.59) รองลงมาคือ จีดเขียนต้นไม้ หิน ฯลฯ ขณะอยู่ในพื้นที่ที่มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.59 (SD = 0.62) และจับสัตว์ขนาดเล็ก นก และแมลง ขณะอยู่ในพื้นที่ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.57 (SD = 0.64) และพฤติกรรมการอนุรักษ์ทางลบของเยาวชนขณะเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ ให้อาหารสัตว์เพราะสงสารและเป็นการแสดงถึงความเมตตาสัตว์ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.02 (SD = 0.64) เยาวชนได้คะแนนพฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต่ำสุด 21.00 คะแนน สูงสุด 52.00 คะแนน โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 37.67 คะแนน เยาวชนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการอนุรักษ์ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 62.30

ส่วนผลการศึกษาพฤติกรรมการอนุรักษ์ในชีวิตประจำวันของเยาวชนที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ทิ้งขยะลงในถังขยะหรือที่ที่จัดไว้ให้ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.70 (SD = 0.49) รองลงมา คือ ปิดน้ำ ไฟ และถอดปลั๊กเครื่องใช้ไฟฟ้าทุกครั้งหลังจากการใช้งานเสร็จแล้วมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.57 (SD = 0.54) และไม่ทิ้งขยะลงในแหล่งน้ำมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.48 (SD = 0.68) พฤติกรรมการอนุรักษ์ในชีวิตประจำวันของเยาวชนที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ หลังจากซักผ้าแล้วนำน้ำที่เหลือไปรดต้นไม้มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.09 (SD = 0.67) เยาวชนได้คะแนนพฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต่ำสุด 5.00 คะแนน สูงสุด 28.00 คะแนน โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 18.79 คะแนน เยาวชนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการอนุรักษ์ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 64.30

ในการศึกษาพฤติกรรมของเยาวชนทั้งขณะเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่และในชีวิตประจำวัน จะเห็นได้ว่ารูปแบบของพฤติกรรมที่เยาวชนได้ปฏิบัติที่มีความเหมือนกัน คือ การทิ้งขยะลงในถังขยะหรือที่ที่จัดไว้ให้ ซึ่งเป็นพฤติกรรมพื้นฐานที่เกิดจากการบอกกล่าวตักเตือนจากผู้ปกครอง ครู/อาจารย์ การรณรงค์จากหน่วยงานต่างๆ และจากสื่อโฆษณาต่างๆ ที่พบเห็นได้บ่อยครั้ง และเป็นพฤติกรรมที่ง่ายต่อการปฏิบัติทั้งขณะอยู่ในพื้นที่ที่เข้าร่วมกิจกรรมและในชีวิตประจำวันทั้งที่บ้านและโรงเรียน จึงเป็นพฤติกรรมที่เยาวชนปฏิบัติบ่อยครั้งเมื่อเทียบกับพฤติกรรมอื่นๆ แต่พฤติกรรมด้านลบที่เยาวชนปฏิบัติจะเกิดจากความไม่รู้หรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของเยาวชนซึ่งโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความรู้ที่ถูกต้องกับเยาวชน

ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์ของเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่และในชีวิตประจำวัน

ในการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอนุรักษ์ขณะเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากร

ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบสมมติฐานโดยใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ ผลการศึกษา พบว่า มี 15 ปัจจัย จากจำนวน 21 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอนุรักษ์ขณะเข้าร่วมกิจกรรมเข้าค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ ผลการเรียนรู้ แรงงูใจภายในด้านความสนใจในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความต้องการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การคิดว่าทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญ ความต้องการที่จะนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้ไปแนะนำแก่ผู้อื่น การมีความรู้สึกภาคภูมิใจเมื่อได้แสดงพฤติกรรมการอนุรักษ์ ความต้องการทราบถึงประโยชน์ที่ได้จากการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความต้องการแสดงพฤติกรรมใหม่ๆ ที่ไม่เคยทำหรือไม่เคยได้ทำ ความต้องการให้ตนเองทันกระแสการอนุรักษ์ในปัจจุบัน ความต้องการช่วยเหลือภาวะโลกร้อน ความต้องการได้รับการชื่นชมจากผู้อื่น ความรู้ด้านการอนุรักษ์ ประสบการณ์ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ของโรงเรียน บรรยายภาศในโรงเรียน และบรรยายภาศในแหล่งที่ไปเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (r) เท่ากับ 0.101, 0.158, 0.227, 0.391, 0.212, 0.269, 0.159, 0.123, 0.107, 0.157, -0.151, 0.463, 0.135, 0.098 และ 0.186 ตามลำดับ โดยปัจจัยที่มีระดับความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอนุรักษ์ขณะเข้าร่วมกิจกรรมเข้าค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่สูงสุด คือ ความรู้ด้านการอนุรักษ์ ในขณะที่แรงงูใจภายในด้านความต้องการได้รับการชื่นชมจากผู้อื่น มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอนุรักษ์ขณะเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ในทิศทางตรงกันข้าม ดังแสดงใน Table 1

เมื่อทำการทดสอบปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการอนุรักษ์ขณะเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่

โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุ พบว่า มีเพียง 6 ปัจจัย จากจำนวน 21 ปัจจัย ที่มีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการอนุรักษ์ดังกล่าว คือ ความรู้ด้านการอนุรักษ์มีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการอนุรักษ์ขณะเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่สูงสุด รองลงมาเป็นแรงงูใจภายในด้านการคิดว่าทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญ มีความรู้สึกภาคภูมิใจเมื่อได้แสดงพฤติกรรมการอนุรักษ์ บรรยายภาศในแหล่งที่ไปเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ ความต้องการทราบถึงประโยชน์ที่ได้จากการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และความต้องการได้รับการชื่นชมจากผู้อื่น ตามลำดับ โดยทั้ง 6 ปัจจัยก่อให้เกิดความผันแปรในพฤติกรรมประมาณร้อยละ 39.6 ($F = 8.941$; $p\text{-value} = 0.001$; $r^2 = 0.396$) ดังแสดงใน Table 2

สำหรับผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอนุรักษ์ในชีวิตประจำวัน พบว่า มี 14 ปัจจัย จากจำนวน 21 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอนุรักษ์ในชีวิตประจำวัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ อายุ แรงงูใจภายในด้านความสนใจในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความต้องการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความต้องการที่จะนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้ไปแนะนำแก่ผู้อื่น การมีความรู้สึกภาคภูมิใจเมื่อได้แสดงพฤติกรรมการอนุรักษ์ ความต้องการทราบถึงประโยชน์ที่ได้จากการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความต้องการแสดงพฤติกรรมใหม่ๆ ที่ไม่เคยทำหรือไม่เคยได้ทำ ความต้องการให้ตนเองทันกระแสการอนุรักษ์ในปัจจุบัน ความต้องการช่วยเหลือภาวะโลกร้อน ความต้องการได้รับการชื่นชมจากผู้อื่น ความรู้ด้านการอนุรักษ์ ประสบการณ์ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ของโรงเรียน บรรยายภาศในโรงเรียน และบรรยายภาศในแหล่งที่ไปเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (r) เท่ากับ 0.180, 0.212, 0.182, 0.242, 0.212, 0.207, 0.121, 0.189, 0.210, 0.181,

Table 1 Person's correlation coefficient of factors correlated with conservation behavior while participating in a natural resource and environmental conservation camp in Kaengkrachan National Park.

Factor	Pearson's Correlation coefficient (r)
Age	0.085
School-record	0.101*
Interest in natural resource and environmental conservation	0.158**
Need to participate in natural resource and environmental conservation	0.227***
Value pressed on natural resources and environment	0.391***
Need to contribute knowledge and experiences to others	0.212***
Proud to show conservation behavior	0.269***
Need to know about benefits from natural resource and environmental conservation	0.159**
Need to perform new behavior	0.123*
Need to be in the conservation trend	0.0107*
Need to reduce global warming	0.157**
Need to gain admiration from others	-0.151**
Member of conservation group within school	0.077
Member of conservation group outside school	0.021
Knowledge on conservation	0.463***
Experience in participating in conservation activity within school	0.135**
Experience in participating in conservation activity outside school	0.039
Receiving conservation information	0.018
Support from surrounding people	-0.009
School environment	0.098*
Environment in conservation camp	0.186***

Remark: * p-value ≤ 0.05 ; ** p-value ≤ 0.01 ; *** p-value ≤ 0.001

Table 2 Results of multiple regression analysis testing the influence of some factors on conservation behavior in camp.

Factor	Mean	SD	β	t	p-value
Internal Motivation					
- Value pressed on natural resources and environment	4.711	0.539	0.240	4.243	0.000
Internal Motivation					
- Proud to show conservation behavior	4.711	0.539	0.240	4.243	0.000
- Need to know about benefits from natural resource and environmental conservation	4.419	0.648	0.138	-2.226	0.022
- Need to gain admiration from others	4.292	0.684	-0.123	-1.965	0.050
	3.500	1.126	-0.147	-2.767	0.006
Knowledge on conservation	12.013	3.112	0.408	8.142	0.000
Environment in conservation camp	4.211	0.457	0.123	2.180	0.030

Remark: $F = 8.941$; $p\text{-value} = 0.001$; $r^2 = 0.396$

-0.098, 0.147, 0.232 และ 0.198 ตามลำดับ โดยปัจจัยที่มีระดับความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรอนุรักษ์ในชีวิตประจำวันสูงสุด คือ ความต้องการที่จะนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้ไปแนะนำแก่ผู้อื่น ดังแสดงใน

Table 3

เมื่อทำการทดสอบปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรอนุรักษ์ในชีวิตประจำวันโดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุ พบว่า มีเพียง 3 ปัจจัยจากจำนวน

21 ปัจจัย ที่มีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมดังกล่าว คือ แรงจูงใจภายในด้านความต้องการช่วยเหลือภาวะโลกร้อน และประสบการณ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ของโรงเรียนมีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรอนุรักษ์ในชีวิตประจำวันสูงสุด รองลงมาเป็นอายุ โดยทั้ง 3 ปัจจัย ก่อให้เกิดความผันแปรในพฤติกรรมประมาณร้อยละ 18.1 ($F = 3.009$; $p\text{-value} = 0.001$; $r^2 = 0.181$) ดังแสดงใน Table 4

Table 3 Correlation coefficient of factors correlated with conservation behavior in everyday life.

Factor	Correlation coefficient (r) in conservation behavior
Age	0.180***
School-record	0.055
Interest in natural resource and environmental conservation	0.212***
Need to participate in natural resource and environmental conservation	0.182***
Value placed on natural resources and environment	0.046
Need to contribute to the knowledge and experiences of others	0.242***
Proud to show conservation behavior	0.212***
Need to know about benefits from natural resource and environmental conservation	0.207***
Need to perform new behavior	0.121*
Need to be in conservation trend	0.189***
Need to reduce global warming	0.210***
Need to gain admiration from others	0.181***
Member of conservation group within school	0.090
Member of conservation group outside school	0.059
Knowledge on conservation	-0.098*
Experience in participating in conservation activity within school	0.147**
Experience in participating in conservation activity outside school	0.038
Receiving conservation information	0.006
Support from surrounding people	0.081
School environment	0.232***
Environment in conservation camp	0.198***

Remark: * p-value ≤ 0.05 ; ** p-value ≤ 0.01 ; *** p-value ≤ 0.001

Table 4 Results of multiple regression analysis testing the influence of some factor to conservation behavior in everyday life.

Factor	Mean	SD	β	t	p-value
Age	15.906	1.569	0.160	2.749	0.006
Internal Motivation					
- Need to reduce global warming	4.607	0.634	0.165	2.588	0.010
Experience in participating in conservation activity within school	0.620	0.486	0.165	2.681	0.008

สรุป

ผลการศึกษาพฤติกรรมการอนุรักษ์ของเยาวชนพบว่า เยาวชนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการอนุรักษ์ขณะเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ในระดับสูง โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 37.67 คะแนน จากคะแนนเต็ม 54.00 คะแนน ส่วนพฤติกรรมการอนุรักษ์ในชีวิตประจำวันที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ทิ้งขยะลงในถังขยะหรือที่ที่จัดไว้ให้ เช่นเดียวกัน เยาวชนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการอนุรักษ์ในชีวิตประจำวันในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 18.79 คะแนน จากคะแนนเต็ม 30.00 คะแนน ในส่วนผลการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอนุรักษ์ขณะเข้าร่วมกิจกรรมเข้าค่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ ได้แก่ ผลการเรียนรู้แรงจูงใจภายในด้านความสนใจในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความต้องการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คิดว่าทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญ ความต้องการที่จะนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้ไปแนะนำแก่ผู้อื่น การมีความรู้สึกภาคภูมิใจเมื่อได้แสดงพฤติกรรมการอนุรักษ์ ความต้องการทราบถึงประโยชน์ที่ได้จากการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความต้องการแสดงพฤติกรรมใหม่ๆ ที่ไม่เคยทำหรือไม่เคยได้ทำ ความต้องการให้ตนเองทันกระแสการอนุรักษ์ในปัจจุบัน ความต้องการช่วยลดภาวะโลกร้อน ความต้องการได้รับการชื่นชมจากผู้อื่น ความรู้ด้านการอนุรักษ์ ประสบการณ์ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ของโรงเรียน บรรยากาศในโรงเรียน และบรรยากาศในแหล่งที่ไปเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ ส่วนปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องพฤติกรรมการอนุรักษ์ดังกล่าว ได้แก่ ความรู้ด้านการอนุรักษ์แรงจูงใจภายในด้านการคิดว่าทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญ มีความรู้สึกภาคภูมิใจเมื่อได้แสดงพฤติกรรมการอนุรักษ์ บรรยากาศ

ในแหล่งที่ไปเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ความต้องการทราบถึงประโยชน์ที่ได้จากการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และความต้องการได้รับการชื่นชมจากผู้อื่น

ในขณะที่ผลการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอนุรักษ์ในชีวิตประจำวัน ได้แก่ อายุแรงจูงใจภายในด้านความสนใจในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความต้องการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความต้องการที่จะนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้ไปแนะนำแก่ผู้อื่น การมีความรู้สึกภาคภูมิใจเมื่อได้แสดงพฤติกรรมการอนุรักษ์ ความต้องการทราบถึงประโยชน์ที่ได้จากการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความต้องการแสดงพฤติกรรมใหม่ๆ ที่ไม่เคยทำหรือไม่เคยได้ทำ ความต้องการให้ตนเองทันกระแสการอนุรักษ์ในปัจจุบัน ความต้องการช่วยลดภาวะโลกร้อน ความต้องการได้รับการชื่นชมจากผู้อื่น ความรู้ด้านการอนุรักษ์ ประสบการณ์ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ของโรงเรียน บรรยากาศในโรงเรียน และบรรยากาศในแหล่งที่ไปเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ ส่วนปัจจัยที่ความเกี่ยวข้องพฤติกรรมการอนุรักษ์ดังกล่าว ได้แก่ แรงจูงใจภายในด้านความต้องการช่วยลดภาวะโลกร้อน ประสบการณ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ของโรงเรียน และอายุ

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

- ฉลาด สว่างแจ้ง. 2547. ผู้นำค่ายพักแรม (Camp Leadership). คณะศิลปศาสตร์. สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล, กรุงเทพฯ.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540. วิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, กรุงเทพฯ.
- เรืองโร โดกฤษณะ. 2534. ผลกระทบทางเศรษฐกิจสังคมที่มีต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. น 104-114. ใน การพัฒนานโยบายและวิธี

การสอน การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
ให้สอดคล้องกับพื้นที่. มูลนิธิสืบนาเคเสถียร
ร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ, กรุงเทพฯ.

Yamane, T. 1973. **Statistics: An Introductory
Analysis**. 3rd Ed. Harper International
Edition, Tokyo.
